

Muinaiset mysteerikultit ja gnostilaiset riitit

**– Salatun viisauden matka
muinaisuudesta
meidän päiviimme**

Pentti Tuominen

Mikään kulttuuri-ilmiö ei ole syntynyt tyhjästä, vaan kehittynyt jonkin aikaisemmin olleen pohjalta.

Akkulturaatio

ilmiöiden omaksuminen toisesta kulttuurista
(valtakulttuurista)

Diffuusio

kulttuurivaikutteiden siirtyminen ja lainaaminen
(esim. muoti)

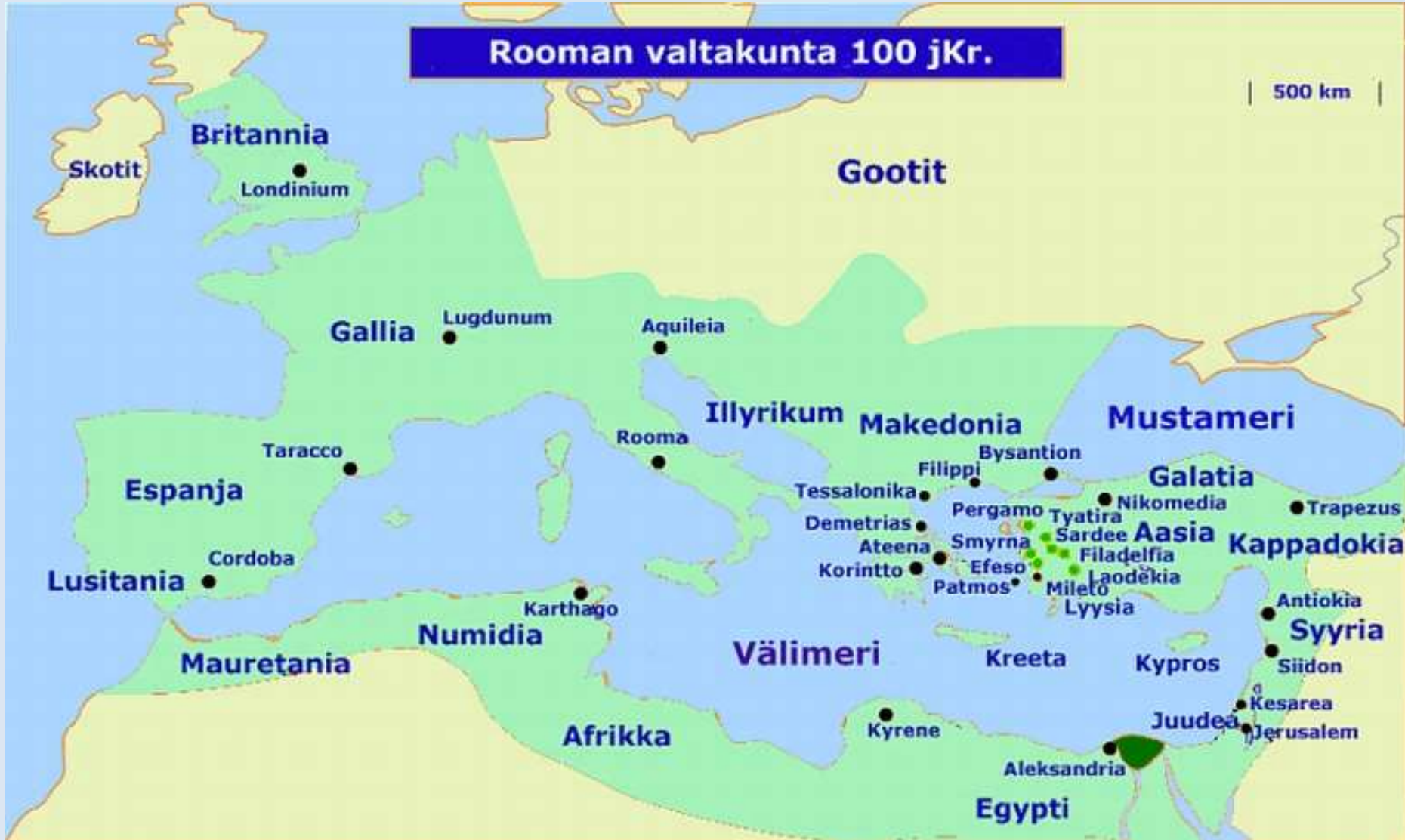
Kulttuurifuusio

uuden perinteen syntyminen vanhojen aineiden
sekoituessa

Hedelmällinen puolikuu - kulttuurin kehto

Rooman valtakunta

Terminologiaa

Mytologia

- Uskomukset
- Myytit ja tarut
- Legendat ja tarinat

Mysteerit & Kultit

- Salaisuudet
- Salatut menot

Riitit & Rituaalit

- Seremonialliset yhteisöt
- Menojen ulkoinen järjestys

Mikä on "riitti"?

- **perinteiset tavat ja juhlamenot tietyissä siirtymätilanteissa**
- **esoteeristen yhteisöjen siirtymäriitit liityttäessä yhteisöön tai siirryttäessä ylemmälle tasolle – pimeydestä kohti valoa**
- **vihkimys- eli initiaatoritit, asterituaalit**
- **riittejä harjoittava yhteisö**

Mikä on "rituaali"?

- vahvistetun kaavan mukaan suoritettava seremonia, toimitus tai juhlamenot
- esimerkiksi kirkollisia rituaaleja ovat kaste, konfirmaatio, avioliittoon vihkiminen ja hautajaiset sekä vihkimys papiksi.
- esoteeristen riittien eri asteisiin liittyy rituaaleja

Mikä on esoteerista?

- **Esoteerinen = vain suppealle sisäpiirille tai asiaan perehtyneille tarkoitettu**
(Kr. *esoterikos* = sisäpuolella oleva, sisäinen)
- **Esoteerisissä yhteisöissä opettajat opettavat salattuja tietojaan vain harvoille ja valituille, joiden tulee antaa salassapitolupaus**

Esoteeriset riitit

- **Esoteeristen riittien idea pohjautuu muinaisiin egyptiläisiin initiaatoriihteihin**
- **Esoteerisissa riiteissä on vähintään kolme tietämyksen tasoa:**
 - **kokelas (oppilas)**
 - **vihitty**
 - **mestari (opettaja)**
- **Tämä asetelma toistuu jokaisessa asteessa, joita esoteerisissa yhteisöissä on yleensä useita**

Riittien ulkoinen toimintakaava on yleensä pääosiltaan samanlainen:

- rituaalisia kiertokäyntejä, joissa kokelasta tutkitaan ja koetellaan
- kysymys-vastaus –katekeeseja
 - draamallisia osia – joskus dramaattisistakin – joissa kokelas on keskushenkilönä
 - opetusluentoja
 - salassapitovakuutus

**Useita vuosituhsasia ennen meitä
vaikuttaneista riiteistä löytyy
samankaltaisia**

**legendoja, opetuksia,
symboleja, sanontoja ja
esoteerisia rituaaleja,**

**joita esiintyy myös meidän aikamme
esoteerissa yhteisöissä.**

Rituaalien mystinen ulottuvuus

Sana "mystiikka" tulee kreikan sanasta *mystikos*, joka tarkoittaa salaista.

Esoteeristen initiaatorituaalien viehätys perustuu siihen, että niiden kohokohtiin liittyy mystinen ulottuvuus – joku verhottu salaisuus.

Kun mystiikan verhoama salaisuus eli mysteeri paljastetaan, kokelas kokee sen riemullisena oivalluksen tunteena.

Tässä esityksessä tarkastellaan seuraavia esoteerisia yhteisöjä:

- 1) Egyptiläinen Osiris -mysterikultti
- 2) Kreikkalaisten "Eleusiin mysteerit"
- 3) Pythagoraan filosofikoulu
- 4) Muinaiset gnostilaiset riitit
- 5) Essealaisten riitit
- 6) Mithralaisuus
- 7) Ruusuristiläisyys
- 8) Vapaamuurarius
- 9) Uus-gnostilaiset riitit

Egyptiläinen Osiris -mysteerikultti

(n. 2500 eKr)

Sisälsi kolme astetta:

- 1. Isis-aste**
- 2. Serapis-aste**
- 3. Osiris-aste**

**Asteet annettiin pappien toimesta
kolmiosaisessa käytäväkompleksissa**

Egyptiläinen Osiris -mysteerikultti

1. aste – ”Isis”

- Ensin kokelasta kuljetettiin pimeällä käytävällä, jonka varrella eri jumaluuksia edustavat vartijat esittivät hänelle kysymyksiä.
- Sitten toisella käytävällä häntä koeteltiin eri tehtävillä.
- Lopuksi hän joutui kolmannessa huoneessa antamaan vakuutuksensa.

Egyptiläinen Osiris -mysteerikultti

2. aste – ”Serapis”

Tämä aste oli vaiheiltaan samanlainen kuin 1. aste, mutta sisälsi uusia salaisuuksia.

3. aste – ”Osiris”

Tämän asteen alku oli samankaltainen kuin edellä, mutta lopuksi kokelas joutui esittämään faraota/Osirista – hänen kuolemaansa ja ylösnousemustaan.

3. asteessa ("Osiris") kokelas esitti faraota, joka korotettiin symbolisesta kuolemasta elämään.

Taustalla oli astronominen tapahtuma, jossa aurinko vuotuisella kierrollaan pimeän vuodenajan jälkeen siirtyi Jalopeuran tähtikuviosta kohti valoisaan vuodenaika

Rituaaliin osallistuneet papit käyttivät mystistä karitsannahkaista esiliinaa, joka oli koristelu heidän arvonsa mukaan.

Kokelaalle annettiin 3. asteen vihkimyksen jälkeen täysin valkoinen esiliina.

Eleusiin mysteerit

(n. 1800 - eKr)

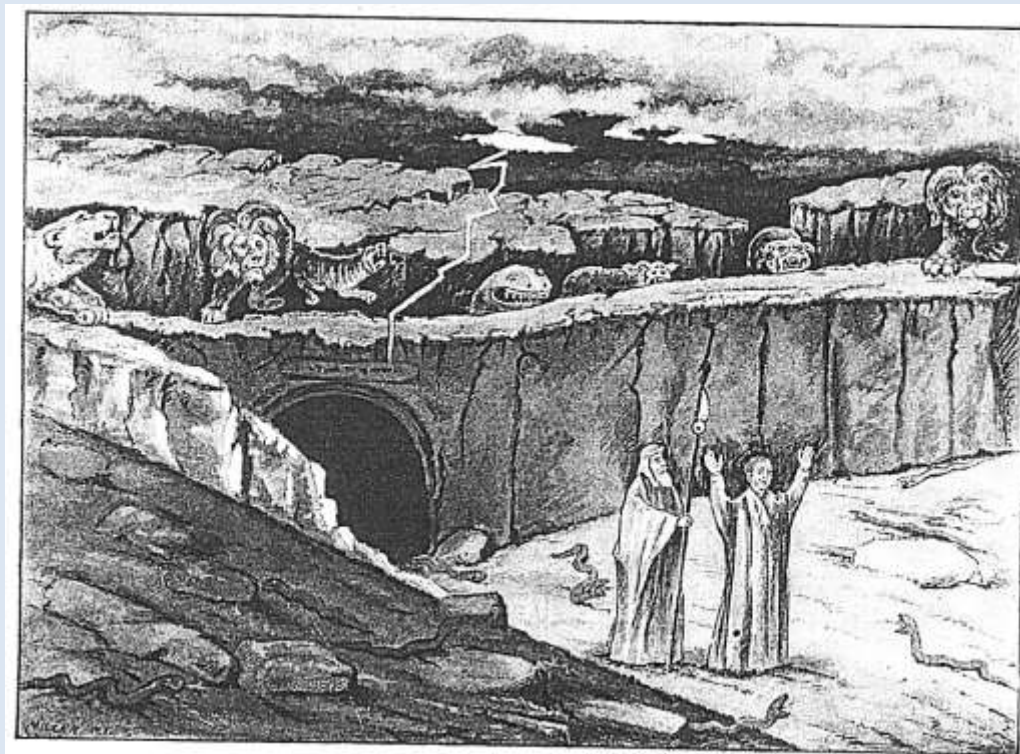
Eleusiin mysteerit (n. 1800 eKr)

- **antiikin Kreikassa harjoitettu initiaatoriitti**
- **palvontamenot ja salaiset tiedot ilmaistiin vain valituille**
- **3 astetta**
- **Eleusiksen kaupungissa Demeter-jumalatteren kultin yhteydessä**
- **levisi myöhemmin kaikkialle Kreikan ja Rooman valtakuntaan**

Eleusiin mysteerit

1. aste

Kokelasta kuljetetaan tummaan kaapuun puettuna ja silmät peitettynä kauhuja täynnä olevilla käytävillä ja häntä koetellaan kolmella elementillä: ilmalla, tulella ja vedellä. Lopuksi hän antaa salassapitovakuutuksen.

INITIATION SCENE IN THE MYSTERIES.

Eleusiin mysteerit

2. aste

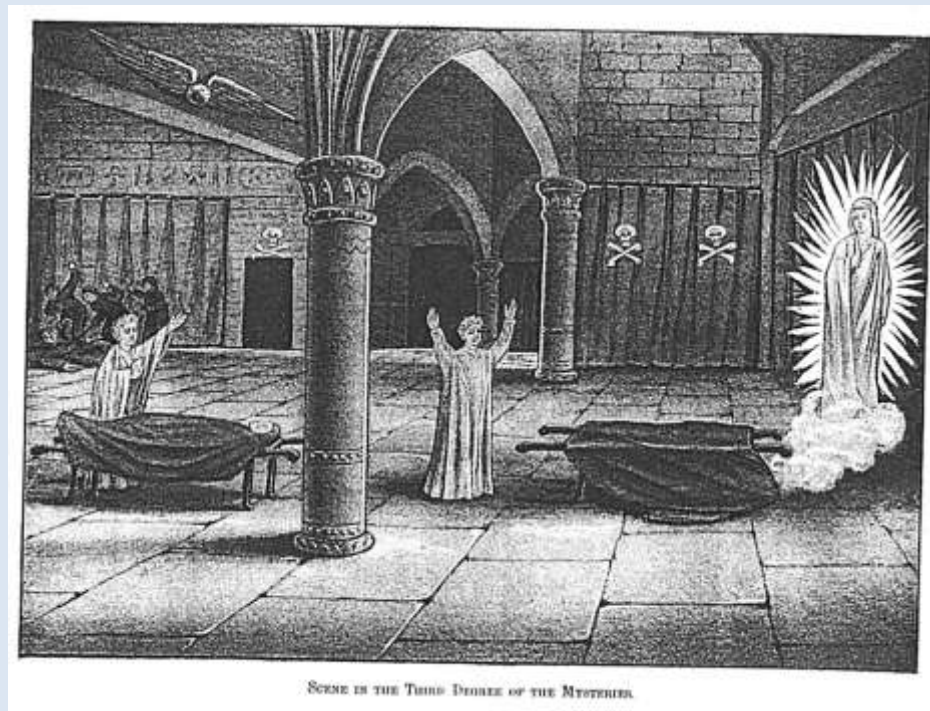
Vuoden kuluttua 1. asteesta kokelas saapuu saamaan 2. astetta. Asterituaalien jälkeen hän antaa toisen vakuutuksensa ja hänet puetaan mystiseen kaapuun ja kruunataan seppeleellä.

Eleusiin mysteerit

3. aste

Asteen kuvaelma esittää Bacchuksen kuolemaa, jota kokelas esittää. Draaman lopussa kolme roistoa surmaa hänet, ruumiille järjestetään hautajaiset, joiden lopuksi hän nousee kuolleista.

Pythagoraan filosofikoulu

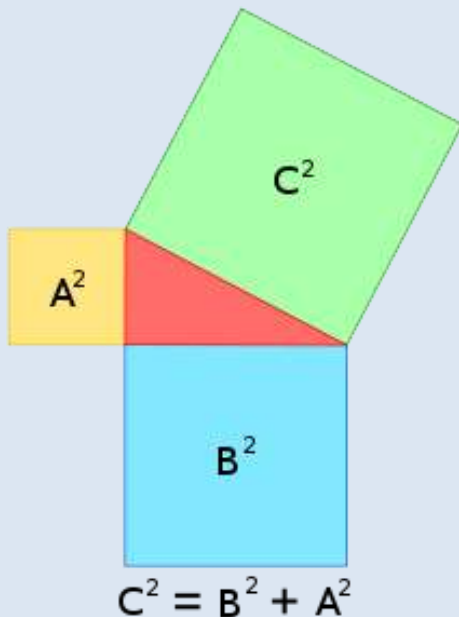
Pythagoras

(582–496 eKr)

- ◆ perusti n. 530 eKr filosofikoulun, joka toimi esoteerisen veljeskunnan tapaan
- ◆ yli 600 oppilasta, jotka omistautuivat matematiikan tutkimukselle ja henkiselle itsensä kehittämiselle
 - ◆ 3 astetta
 - ◆ vaitiololupaus
 - ◆ salaiset tunnusmerkit

Pythagoraan filosofikoulu

- ◆ 1. asteessa omistauduttiin matematiikan opiskelulle
 - geometria
 - pyhä tetraktys
 - musiikin harmonia

Pythagoraan filosofikoulu

◆ 2. asteessa

omistauduttiin moraalisiin lakeihin:

- yksilön vapaus
- vastuu ja velvollisuudet
- tasapaino

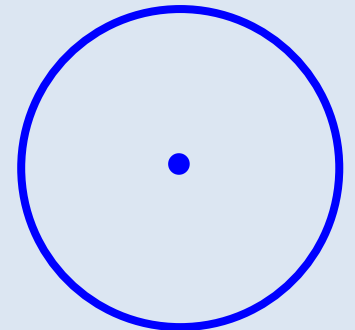
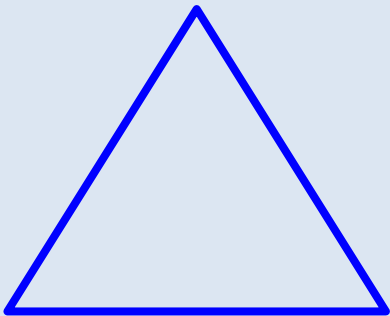

Pythagoraan filosofikoulu

◆ 3. asteessa

omistauduttiin esoteerisiin oppeihin,
joihin olivat oikeutettuja vain harvat:

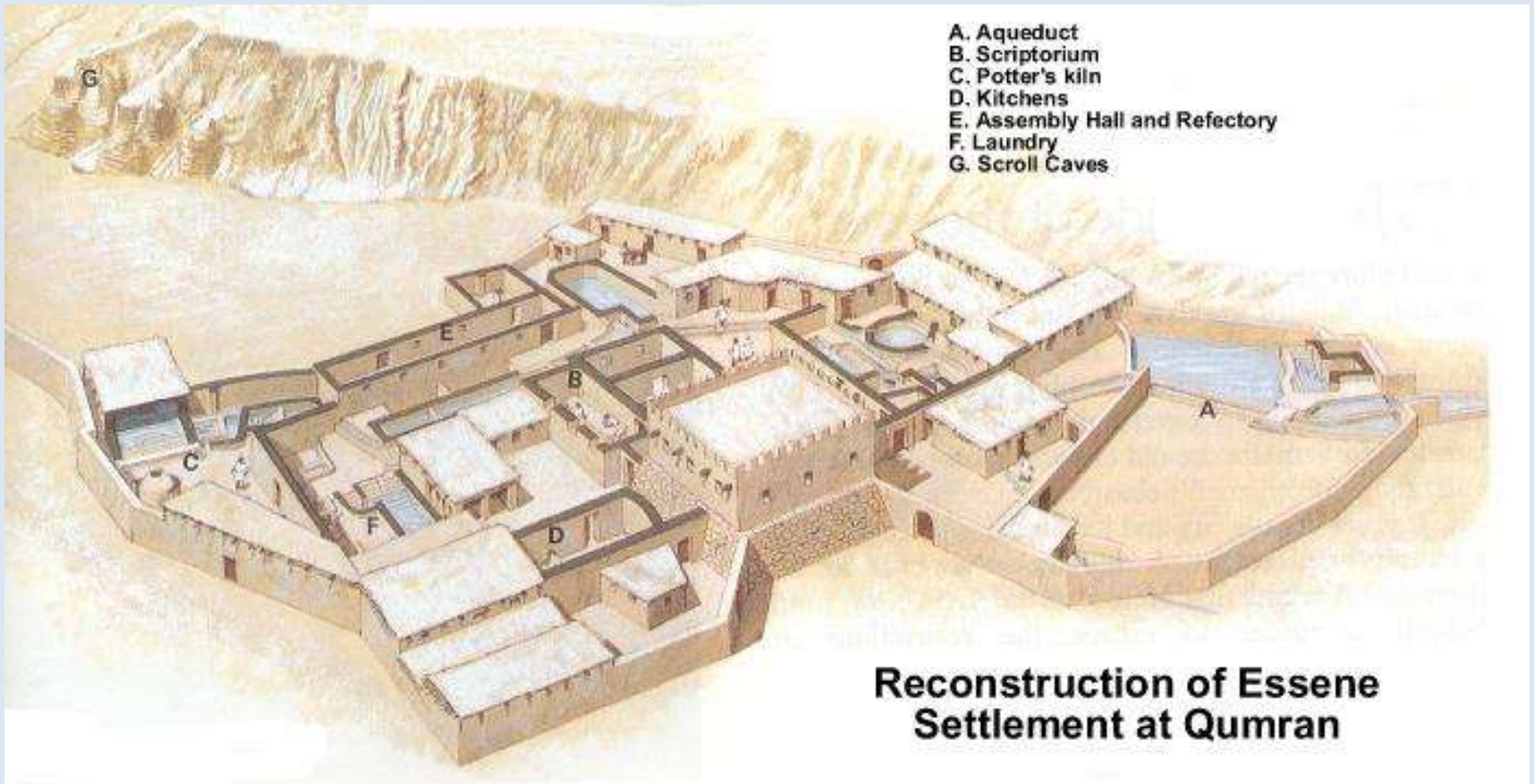
- maailmankaikkeuden Äly
- kosmiset lait
- sielu ja jälleensyntyminen
- symboliikka

Essealaiset

(140 eKr - 100 jKr)

**Juutalaisen yhteiskunnan "toisinajattelijoita"
- elivät luostarimaisessa yhteisössä Qumranissa.**

Essealaiset

Veljeskunnan jäseneksi liittyvän tuli luvata vaeltaa valon tiellä, vihata vääryyttä ja rakastaa oikeudenmukaisuutta.

Essealaiset puhuivat paljon Valosta.

He sanoivat itseään "valon lapsiksi" erotukseksi muista, joita he nimittivät "pimeyden lapsiksi".

Essealaiset

Essealaisilla oli 3 jäsenyysastetta:

- **noviisiaika** kesti 3 vuotta, jonka 1. vuoden jälkeen hän sai valkoisen esiliinan ja viitan, joita käytettiin puhdistautumismenoissa
- **2. aste** kesti 2 vuotta, jonka aikana hänen tuli lujittaa veljeyssiteitä muihin
 - **3. asteen** saavutettuaan veljen piti sitoutua harjoittamaan hyväntekeväisyyttä ja antaa salassapitolupaus, minkä jälkeen hänelle ilmaistiin tunnussana ja -ote

Essealaiset

- Päivittäinen rituaalinen kylpy valkoinen kangasesiliina lanteille kiedottuna.
 - Laskeutuivat alas veteen puhdistautuakseen synnistä.
- Nauttivat sen jälkeen yhteisen aterian.
- Valkoinen väri oli heille puhtauden ja viattomuuden vertauskuva.

Gnostilaisuus

Gnostilaisuus pohjautuu assyrialaisiin uskonkäsitteisiin (600-luvulta eaa):

- **Salattu Jumala, kaikkeuden isä; yksi = moni**
 - **Kolminaisuus: Isä, Äiti, Poika**
 - **Isä: Jumalan voima**
 - **Äiti: Jumalan henki, ihmisen sielu**
- **Poika: täydellinen ihminen, paimen, pelastaja, vapahtaja**
 - **Dualismi: taivas ja maa, valo ja pimeys**
- **Taivas ja Valon maailma: "Täyteys" (plērōma)**
- **Pelastusoppi, "viisaus" (Sophia), "tieto" (gnosis)**

Gnostilaiset riitit

- Riittien alkuperä on hämärän peitossa.
- Niiden arvellaan muotoutuneen 100-200 eKr assyrialaista vaikutteiden pohjalta Eufrat ja Tigris virtojen varsilla.
- Aluksi nasorealaisuus
 - mandealaisuus → manikealaisuus
 - levisi Syyriaan ja Egyptiin saakka
- Alexandrian filosofikoulu vaikutti sisältöön
- Gnostilaiset evankeliumit kertovat niistä

Gnostilaiset riitit

- Gnostilaisuuden pääajatukset viehättivät suuria joukkoja (oli eksoteerista)
- **Vihkimysriiteissä sisäisen jumaluuden löytämiseksi vaadittiin perusteellinen paneutuminen (oli esoteerista)**
- Pitkä harjoitusohjelma rajoitti uusien jäsenten saamista
- **Vain ”harvat ja valitut” osallistuivat ylimpien asteiden riitteihin**

Klassisen gnostilaisuuden riitit (100-300 jKr)

Ensimmäinen kirjallinen maininta gnostilaisista riiteistä löytyy Lyonin arkkipiispa Irenaeuksen noin vuonna 180 jKr laatimasta kirjoituksesta, jossa hän kuvaa gnostilaisten kristittyjen salaisia opetuksia ja gnosiksen eli ymmärryksen vastaanottamiseen liittyvää **salaista lunastuksen sakramenttia** (kr. *apolytrosis*).

Lunastuksen sakramentti

Sakramentissa vihittävä ilmaisi päässeensä vapaaksi sitoutuneisuudestaan aineelliseen maailmaan (demiurgiin) ja tunnusti olevansa peräisin kaikkeuden Isästä, Todellisesta Jumalasta.

"Olen ennalta olleesta Isästä tullut lapsi. ... Olemukseni on peräisin Häneltä, ja palaan takaisin paikkaani, josta olen tullut".

Allogenes

Nag Hammadin papyrusteksti "*Allogenes*" kuvaa setiläisen gnostilaisuuden riittä ja gnosiksen saavuttamisen vaiheita.

Allogenes opettaa, että ihmisen on mahdollista oppia tuntemaan "**sisässään asuva hyvä**" ja sitten tuntemaan itsensä sekä "**Hänet, joka on minussa**", mutta kukaan ei voi saavuttaa tietoa Tuntemattomasta Jumalasta.

Zostrianos

Eräessä Nag Hammadin tekstissä Zostrianos-niminen mies kertoo läpikäymästään riitistä:

- Zostrianos oli ensin poistanut itsestään **ruumiilliset mielihalut** askeettisilla harjoituksilla.
- Seuraavaksi hänen piti ottaa hallintaansa **"mielensä kaaos"** rauhoittamalla mielensä mietiskelyn avulla.
- Sitten, hän kertoo kokeneensa näyn jumalallisen läsnäolosta **"ikuisen valon tiedon lähettiläänä"**.

”Tutkielma kahdeksannesta ja yhdeksännestä”

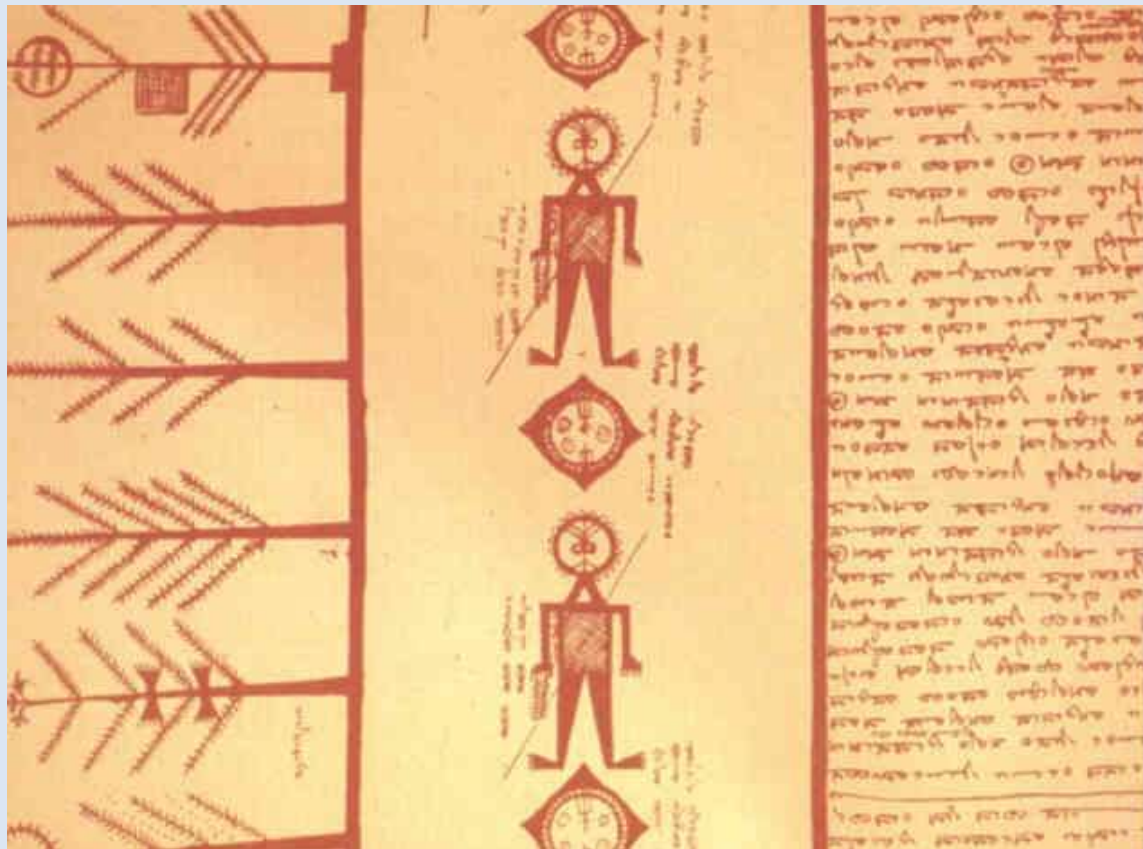
- Tämä Nag Hammadin kirjoitus kuvaa gnostilaisen riitin ylimpiä asteita ja on kirjoitettu opettajan ja oppilaan vuoropuhelun muotoon.
- Oppilas on moraalisen ponnistelun ja omistautumisen avulla jo suoriutunut seitsemästä ensimmäisestä tasosta, ja hän odottaa omakohtaista kokemusta jumalallisesta tiedosta.

”Tutkielma kahdeksannesta ja yhdeksännestä”

- Opettaja sanoo: *”Poikani, ymmärrys on sinussa itsessäsi.”*
- Oppilaan ihmeteltyä, voiko voima todella olla hänessä itsessään, opettaja ehdottaa, että he molemmat rukoilevat sitä, että oppilas saavuttaisi korkeammat tasot.
- He yhtyvät rukoukseen *”täydelliselle näkymättömälle Jumalalle, jolle puhutaan hiljaisuudessa”*.

Gnostilaiset riitit

- Mandealaisuus (100 eKr -)
- Manikealaisuus (200-400 jKr)

Mandevalaiset riitit

- pyhistä sakramenteista keskeisin oli rituaalinen kylpy eli **katumuskaste** virtaavassa vedessä
- esoteerisia mysteerejä annettiin salaisissa **vihkimysriiteissä** niille, joita pidettiin kykenevinä ymmärtämään ja säilyttämään salaisuudet

Rituaalinen asu

- mandealaiset pukeutuivat uskonnollisissa tilaisuuksissaan valkoiseen rituaaliseen asuun (*rasta*)
- rastian valkoinen väri symbolisoi valoa, johon sielun ajatellaan olevan puettu
- rasta-asuun kuuluu useita vaatekappaleita (paita, housut, kaapu, vöitä, stoolamainen huivi sekä pään ympäri kiedottu huivi)

Mandevalaiset papit

Pappisvihkimykset

Ennen pappisvihkimystä esoteerisia mysteerejä opetettiin suullisesti. Niille, joita pidettiin kykenevinä ymmärtämään ja säilyttämään salaisuudet, annettiin vihkimys salaisissa riiteissä.

Papeilla oli kolme vihkimysastetta:

1. "oppilas"
2. "aarteenvartija"
3. "kansanjohtaja"

Pappisvihkimykset

1. "oppilas" (*Shwalia*)

- opinnäytteenä tietyt ulkoa luetut tekstit

2. "aarteenvartija" (*Tarmida*)

- viikon eristys kulttimajassa
- 60 päivän puhdistautumisjakso

3. "kansanjohtaja" (*Ganzivra*)

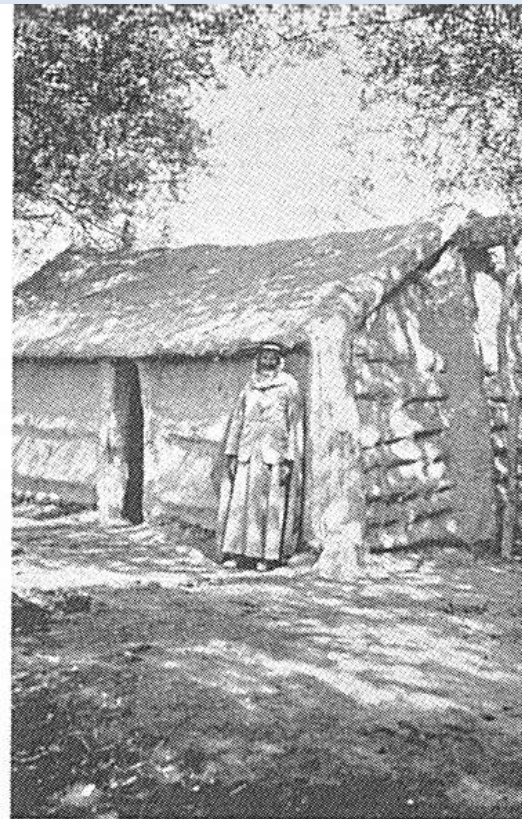
- ei saa olla naimaton eikä lapseton
- suorittaa hautausrituaalin
- 45 päivän eristäytymisjakso
- saa pappisvihkimyksen

Kulttimaja

Mandealaisten eräät rituaaliset kylvyt ja muut rituaalit suoritettiin joen rannalla olevassa kulttimajassa (*mandi/manda*), joka oli rakennettu puusta ja savesta

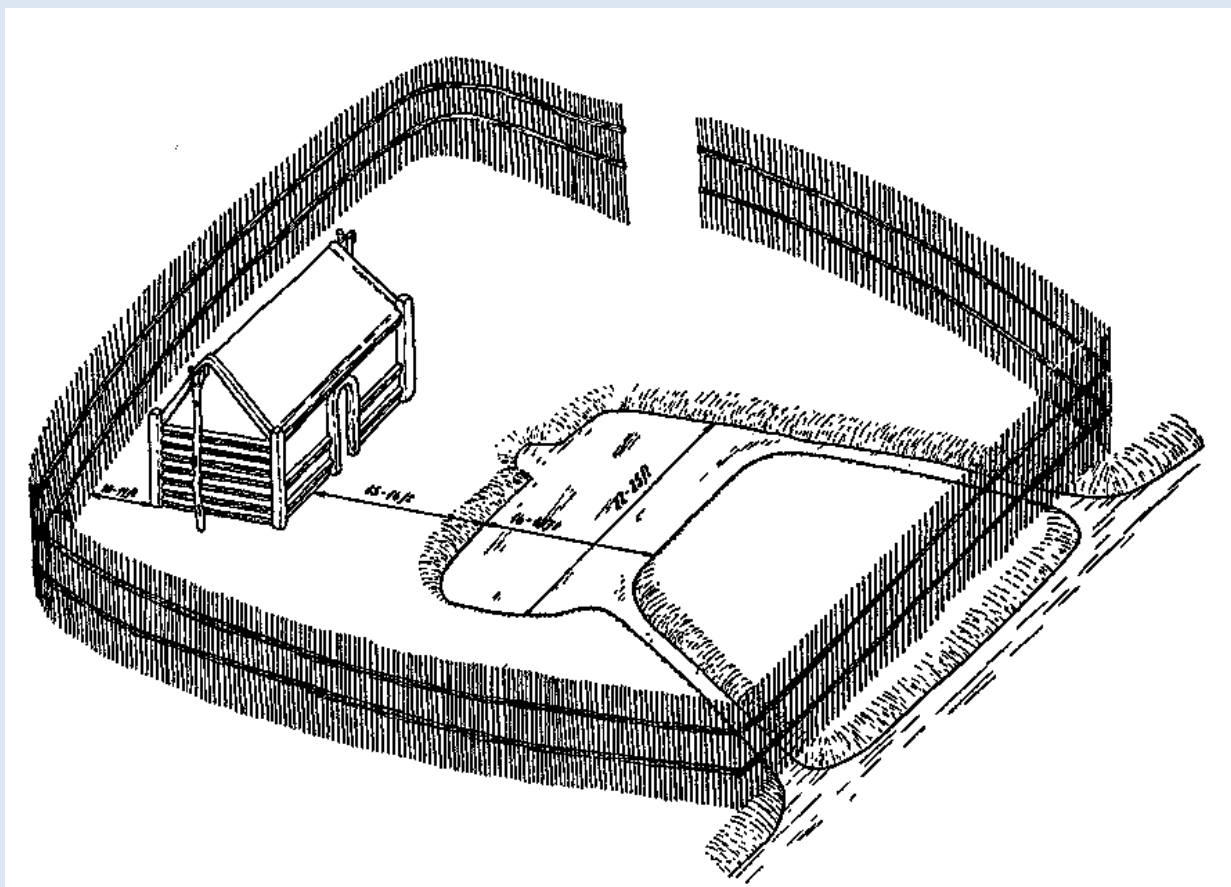

a. The *Mandi*, Litlata, showing channel to *Mandi* pool

b. The *Mandi* Qal'at Salih

Kulttimajan edessä oli allas, johon vesi johdettiin joesta penkalle kaivetulla kanavalla ja pois toisella kanavalla; veden piti olla liikkeessä ("Elävä vesi"). Majan edustalla oli vaoilla erotetut rituaaliset alueet. Alue oli ympäröity kaisla-aidalla.

Mandealaiset riitit

Mandealaisilla oli tiettyjä otteita ja tunnussanoja, jotka paljastettiin vihkimysten yhteydessä.

Manikealaiset riitit (200-400 jKr)

Manikealaiset riitit

- **Manikealainen veljeskunta vaikutti Välimeren alueella 200-400 jKr.**
- **Kataarit jatkoivat perinnettä Ranskassa 1100-luvulle saakka.**
- **Manikealaisuuden opettajia sanottiin "valituiksi" ja heidän seuraajiaan "kuulijoiksi".**
- **Valitut toimittivat uskonnollisia rituaaleja, tekivät lähetystyötä ja opettivat uskontoa kuulijoille.**

Manikealaiset riitit

- Manikealaisilla oli 9 jäsenyysastetta
- Asteiden määrä perustui mystiseen "Elämän puuhun"
- Puussa yhdeksän alinta sefiraa johtaa ylimpään "Kruunuun", joka edustaa puhdasta tietoisuutta ja gnosista

Manikealaiset riitit

5 alinta astetta olivat opetusasteita,
joita annettiin "Kuulijoille"

1. Kokelas

2. Oppilas

3. Noviisi

4. Veli/Sisar

5. Viisas

Manikealaiset riitit

4 ylintä astetta olivat vihkimysasteita ja ne annettiin vain "Valituille"

6. Pyhä Valittu

7. Vanhin Valittu

8. Valistunut Valittu

9. Mestari Valittu

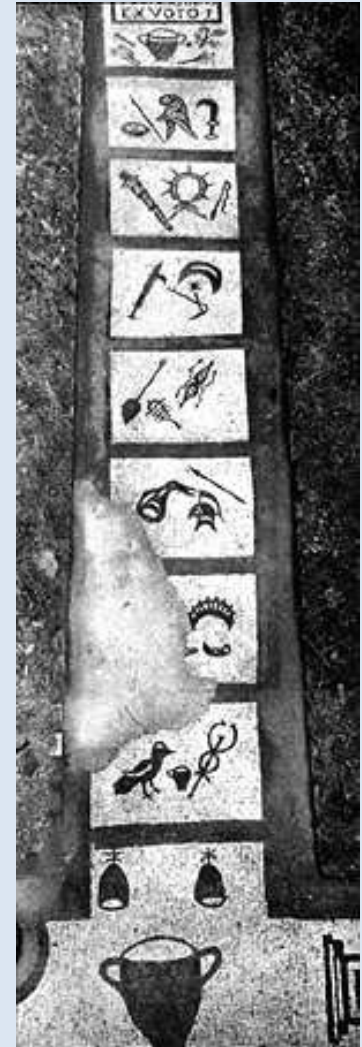
Mithran riitti

(100-300 jKr)

Mithran riitti

- Rooman valtakunnassa sotilaiden keskuudessa harjoitettu riitti
- 7 vihkimysastetta, joiden sanottiin johtavan kuolemattomuuteen
- asteita kuvattiin 7-puolaisilla tikapuilla
- ne viittasivat heidän uskomusjärjestelmänsä mukaisesti sielun seitsemää kehitysvaihetta elämän aikana

Mithran riitin asteet

1. Corax (Korppi)
2. Nymphus (Sulhanen)
3. Miles (Sotilas)
4. Leo (Leijona)
5. Perses (Persialainen)
6. Heliodromus (Aurinkoratsastaja)
7. Pater (Isä)

Mithran riitti

Temppelissä oli reliefi, joka kuvasi härän surmaamista tikarilla.

Gnostilaisuudesta vaikutteita saaneita yhteisöjä on paljon

- Teosofia 1540-luvulla
- Ruusuristiläisyys 1610-luvulla
- Vapaamuurarius 1620-luvulla
 - New Age 1800-luvulla
- Uus-gnostilaisuus 1800-luvulla

Näistä monilla on myös esoteerisia riihtejä.

Ruusuristiläisyys

Ruusuristiläisyys syntyi ”tyhjästä” 1610-luvulla,
kun ilmestyi kolme manifestia:

1614 ”*Fama Fraternitatis*”

(”Veljeskunnan perimätieto”)

1615 ”*Confessio Fraternitatis*”

(”Veljeskunnan tunnustus”)

1616 ”*Chymische Hochzeit*”

(”Alkemistiset Häät”)

Ruusuristiläiset manifestit

- julkaistiin ilman tekijän nimeä
- oli suunnattu sivistyneistölle kutsuna yhtyä tieteelliseen ja henkiseen uudistukseen Euroopassa
- julistivat, että tiedon kautta ihmiskunta voisi kokea Jumalan olemassaolon luomakunnassa, nähdä eron aineellisen ja henkisen maailman välillä sekä ymmärtää niiden suhteen Jumalaan

Ruusuristiläiset manifestit

- oletettavasti kirjoittajina oli ryhmä Tübingenin yliopistossa toimineita henkilöitä, keskeisimpänä saksalainen teologi Johan Valentin Andreae (1586–1664)

Ruusuristiläiset manifestit

- manifesteista sai käsityksen, että Euroopassa olisi yli sadan vuoden ajan vaikuttanut **salainen veljeskunta**, jonka perustaja oli ”Christian Rosencreutz”
- **mistään ei ole löydetty todisteita veljeskunnan olemassaolosta eikä muistakaan kirjoissa mainituista tapahtumista**

Ruusuristiläiset manifestit

- tutkijat pitävät kirjojen henkilöitä ja tapahtumia kuvitteellisina
 - ne ovat vertauskuvallisia salatieteellisiä legendoja, jotka viittaavat johonkin syvälliseen ja salattuun totuuteen
- ruusuristiläinen järjestö jäi Manner-Euroopassa vain pilvilinnaksi

Ruusu-Ristin veljeskunta

Englannissa perustettiin 1610-luvun lopulla
”Kultaisen Ruusu-Ristin Veljeskunta”
(Society of the Brothers of the Golden Rose-Cross),
jossa keskeinen henkilö oli Francis Bacon

Ruusu-Ristin veljeskunta

- Veljeskuntaan liittyi intellektuelleja, jotka toivat siihen aineksia egyptiläisistä mysteerioista, hermetismistä, gnostilaisuudesta, keskiajan mystiikasta ja alkemiasta sekä juutalaisesta kabbalismista.
- Ruusuristiläiset katsoivat, että maailmassa oli olemassa ainoastaan yksi peruskonto, josta eri uskontokunnat olivat heijastumia.

Ruusuristiläinen ajattelu

- pohjautui gnostilaiseen perusajatukseen, että ihmisen tuli itse tuntea Jumala sisimmässään
- Raamatun evankeliumeja tulkittiin vertauskuvallisesti.
- Tästä esimerkkinä mainittiin, että kuten Jeesus puhdisti temppelin kaupustelijoista, ihmisen oli puhdistettava oma henkinen temppelinsä saastasta ja epäpuhtauksista.

Ruusuristiläinen ajattelu

- Toinen gnostilainen perusajatus ruusuristiläisyydessä oli, että ihminen ei tarvitse pappia itsensä ja Jumalan väliin, vaan voi itse olla suorassa yhteydessä Jumalaansa.
- He halusivat ihmisten vapautuvan ”kirkon ikeestä” ja voivan ”hengittää vapaasti”
- Katolinen kirkko piti näitä ajatuksia uhkana ja harhaoppisuutena, mikä johti ruusuristiläisten suojautumiseen julkisuudelta ja teki heistä ”näkymättömiä veljiä”.

Ruusuristiläinen ajattelu

- Alkemia: kuvitelma muuntaa epäjaloja metalleja jaloiksi.
 - Henkinen alkemia: pyrkimys ihmismielen jalostaminen poistamalla siitä haitallisia piirteitä, kuten alkemisti tekee yrittäessään jalostaa halpoja metalleja jalommiksi.
 - Baconin kirjassa "The New Atlantis" (Uusi Atlantis) kuvattiin "Salomon talo", jossa harjoitettiin kaikkia tieteitä ja taiteita pyrkimyksenä jalostaa ihmismieltä.

Ruusuristiläisten yhteisöjen riitit

- 1600-luvun ”Kultaisen Ruusu-Ristin Veljeskunnan” (*Society of the Brothers of the Golden Rose-Cross*) asterituaaleista ei ole säilynyt tietoja
- tämän järjestön henkistä perintöä 1860-luvulta alkaen vaalinut *Societas Rosicruciana in Anglia* eli ”Englannin Ruusuristiläinen Seura” käsittää yhdeksän astetta ja ottaa jäsenikseen vain vapaamuurareita
- 1910-luvulta alkaen toiminut Ruusuristin Veljeskunta AMORC (*Antiquus Mysticusque Ordo Rosae Crucis*) käsittää vastaavat asteet ja ottaa jäseniksi keitä tahansa

Ruusuristin Veljeskunta AMORC

(Antiquus Mysticusque Ordo Rosae Crucis)

- **3 noviisiastetta**
- **9 temppeliastetta:**
 - I° Zelator**
 - II° Theoricus**
 - III° Practicus**
 - IV° Philosophus**
 - V° Adeptus Minor**
 - VI° Adeptus Major**
 - VII° Adeptus Exemptus**
 - VIII° Magister**
 - IX° Magus**

**1600-luvun
ruusuristiläisten oletetaan
perustaneen
vapaamuurariuden.**

**Ensimmäiset tiedot
vapamuurariudesta löytyvät
1620-luvulla Englannista.**

Vapaamuurarius

- toimii looseina, joiden ulkoisena esikuvana ovat keskiaikaisten kirkonrakentajien kiltojen työmaakopit (engl. *lodge*) – näissä mestarit opettivat oppipojilleen ammattisalaisuuksia
- **looseista tuli henkisen rakentamisen työpaikkoja**
- vapaamuurarius on levinnyt ympäri maailman
- **tuli Suomeen Ruotsin kautta 1762**
- Venäjän tsaari kielsi toiminnan 1808
- **käynnistyi Suomessa uudelleen 1922**

Vapaamuuraritemppeli

- **vertauskuvallinen jäljitelmä Salomon temppelistä**

Vapaamuurarius

- pyrkimys kohti ”Valoa”
- **rituaalit ovat vapaamuurariuden ydin**
- ne opettavat ikivanhoja viisauksia ja inhimillisiä hyveitä: totuudenrakkaus, suvaitsevaisuus, lähimmäisenrakkaus, avuliaisuus ja veljeys
- **opetus tapahtuu symbolein ja vertauskuvin**
- rituaaleja ei paljasteta ulkopuolisille

Vapaamuurariuden riitit

"Siniseen muurariuteen" kuuluu kolme astetta:

1° oppilasmuurari

2° veljesmuurari

3° mestarimuurari

**Henkisellä rakennustyömaalla
käytetään työesiliinoja.**

**Kivirakentamiseen liittyvä
symboliikka on esillä looseissa
- kuten lohkokivi ja silokivi.**

1700- ja 1800-luvuilla syntyi useita lisäasteiden järjestelmiä

"Yorkin riitti"

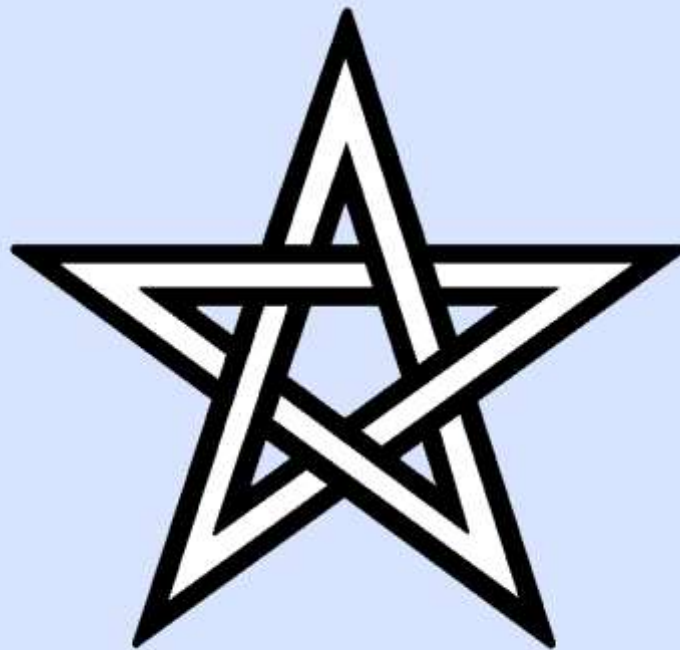
- Merkkimestari • Royal Arch
- Temppeliritarit • Maltaan ritarit
- Konstantinuksen Punainen Risti

"Skottilainen riitti"

Asteet 4° - 33°

Esoteerinen uus-gnostilaisuus

Gnostilainen riitti (1900-luv.)

Gnostilainen riitti

- **Legenda Merus-nimisestä mestarista, joka uudisti gnostilaisen manikealaisveljeskunnan riittejä 1500-luvulla ja karsi niistä munkkiuteen verrattavan askeettisuuden.**
- **Meruslaisen "puhtaan gnostilaisen riitin" hengenperintöä vaalii Gnostilainen Seura opintopiiritoimintansa puitteissa.**
 - **Nimenä on "Gnostilainen Riitti".**

Gnostilainen riitti

Yhdeksän astetta, joista viisi alinta on opetusasteita ja neljä ylintä vihkimysasteita

Opetusasteet ovat:

1° = Jumalan aste

2° = Rakkauden aste

3° = Yh-teyden aste

4° = Sielun aste

5° = Tekojen aste

Gnostilainen riitti

Vihkimysasteet niille valituille, joilla on edellytyksiä toimia gnostilaisina opettajina:

6° = Nöyryyden aste (Adepti)

7° = Viisauden aste (Mestari)

8° = Lunastuksen aste (Valittu Mestari)

9° = Tiedon aste (Oppinut Mestari)

Gnostilainen riitti

Toiminta tapahtuu domuksessa (*domus* = talo).

Kokoontumisia kutsutaan konventeiksi.

Asterituaali koostuu eri huonetiloissa tapahtuvista osista eli aspekteista:

Initium • Mystericum • Contenticum • Studium

Kunkin asteen juhlallinen vihkimys ja loppuopetukset annetaan Pyhäkössä (*Sanctum*)

Konventti päättyy yhteiseen kasvisateriaan (*Ferculum* = ruokatarjotin).

Valon etsintä esoteerisissa riiteissä

- kehityslinja, joka johtaa läpi kaikkien asteerituaalien.
- Valoa ei tarkemmin selitetä missään asteessa.

Miksi Valoa ei selitetä?

Esoterioissa edellytetään uskoa yhteen Jumalaan, mutta ketään ei tarkemmin vaadita selostamaan omia uskonkäsityksiään.

Esoteerikot ovat uskonnollisesti suvaitsevaisia. Dogmeja ei ole. Uskonasioista ei kiistellä.

Siksi on luonnollista, että ei esitetä mitään määritelmiä Valosta, jonka käsittäminen on sidoksissa kunkin henkilökohtaisiin uskonkäsityksiin.

Joillekin ”Valo” voi tarkoittaa:

- ”lopullista Totuutta”
- ikiaikaisia viisauksia
 - salattua tietoa
 - gnosista
- elämän tarkoituksen oivaltamista
 - itsensä tuntemista
 - itsensä voittamista

